Fastställd av Ks 2017-10-17 § 155

Frister för rengöring (sotning)

Frister för rengöring (sotning) ska följa rekommendationer enligt de allmänna råden till föreskriften MSBFS 2014:6.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps författningssamling

Utgivare: Key Hedström, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
ISSN 2000-1886

MSBFS 2014:6
Utkom från trycket
den 21 november 2014

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll[1];

beslutade den 11 november 2014.

Med stöd av 3 kap. 2 och 10 §§ förordningen (2003:789)[2] om skydd mot olyckor föreskriver[3] Myndigheten för samhällsskydd och beredskap följande.

Inledande bestämmelser

1 § Denna författning innehåller bestämmelser om vilka objekt som omfattas av krav på rengöring (sotning) respektive brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, med vilka intervall kontroll ska ske (kontrollfrister), samt vad kontrollen ska omfatta.

Författningen innehåller också bestämmelser om vilken utbildning som krävs för att ha behörighet att utföra brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

2 § I denna författning används följande begrepp med nedan angiven betydelse.

anläggning	Fast förbränningsanordning och därtill hörande rökkanaler eller avgaskanaler samt imkanaler och de övriga byggnadsdelar som ska kontrolleras enligt denna författning.
avgaskanal	Kanal för bortledande av avgaser från förbränningsanordning som eldas med gas samt till kanalen monterade delar såsom förbindelsekanal, fläkt, avskiljare och spjäll.

[1] Allmänna råd som ansluter till föreskrifterna finns på sid 7.
[2] Förordningen senast ändrad 2013:321.
[3] Se Europaparlamentets och rådets direktiv 98/34/EG av den 22 juni 1998 om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder och föreskrifter och beträffande föreskrifter för informationssamhällets tjänster.

eldningsapparat	Del av eldstad för automatisk inmatning och förbränning av bränslet samt till apparaten monterade delar såsom fläkt, spjäll och övrig reglageutrustning.
imkanal	Frånluftskanal från matlagningsutrymme i restauranger, storkök och därmed jämförbara utrymmen samt till kanalen monterade delar såsom fläkt, avskiljare och spjäll.
lokaleldstad	Eldstad som till sin funktion och konstruktion endast är avsedd att värma upp det rum den är uppställd i eller en begränsad del av ett hus. Exempel på lokaleldstäder är braskamin, kakelugn och öppen spis.
rökkanal	Kanal för bortledande av rökgaser från förbränningsanordning som eldas med fasta eller flytande bränslen samt till kanalen monterade delar såsom förbindelsekanal, fläkt, avskiljare och spjäll.
tung eldningsolja	Eldningsolja som vanligen betecknas med kvalitetsnummer 3 eller högre.
värmecentral	En särskild byggnad innehållande en eller flera fasta förbränningsanordningar med tillhörande skorsten för produktion av värme eller kraft för exempelvis en större industrianläggning eller för flera byggnader inom område med flerbostadshus, militäranläggning eller sjukhusanläggning.

Rengöring (sotning)

3 § Kravet på rengöring (sotning) ska gälla för

1. värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor,
2. köksspisar, ugnar och andra jämförbara eldstäder för matlagning,
3. lokaleldstäder, och
4. imkanaler.

Anläggningar som är inrättade för eldning uteslutande med gas omfattas inte av kravet på rengöring.

Brandskyddskontroll

Kontrollfrister

4 § Anläggningar som avses i 3 § ska genomgå brandskyddskontroll med längst de intervaller som följer av nedanstående kontrollfrister, räknat från den dag den senaste kontrollen genomfördes. Kontrollen bör inte göras tidigare än tre månader innan den dag då fristen löper ut.

En anläggning som inte längre är i bruk behöver inte brandskydds-kontrolleras. Innan en sådan anläggning åter tas i bruk ska dock brandskyddskontroll göras.

Sådana fasta förbränningsanordningar som är avsedda för eldning uteslutande med gas ska endast genomgå brandskyddskontroll om de är anslutna till avgaskanal.

5 § Efter nyinstallation eller ändring av en anläggning ska tiden för kontrollfristen räknas från den första av dessa dagar; dagen när slutbesked utfärdats eller dagen när anläggningen började användas.

När ett slutbesked utfärdats enligt plan- och bygglagen (2010:900) får tiden fram till den första brandskyddskontrollen förlängas eller förkortas med upp till 18 månader, om det behövs för planeringen av brandskyddskontrollen.

När en ny anläggning börjat användas utan att slutbesked utfärdats får den första brandskyddskontrollen tidigareläggas med upp till 36 månader, om det behövs för planeringen av brandskyddskontrollen.

Värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor

6 § Vid eldning med fasta bränslen eller tung eldningsolja ska kontrollfristen vara tre år.

Kontrollfristen ska vara sex år om eldning sker

1. med pellets i helautomatisk, standardiserad anläggning som är speciellt konstruerad för eldning med pellets,
2. i mycket begränsad omfattning, eller
3. i panna som ingår i en värmecentral som står under kontinuerlig övervakning av personal, med driftingenjörsutbildning eller av annan kvalificerad driftledare.

Vid eldning med annat bränsle ska kontrollfristen vara sex år.

Köksspisar, ugnar och andra jämförbara eldstäder för matlagning

7 § Vid eldning med fasta bränslen eller tung eldningsolja ska kontrollfristen vara tre år. Vid eldning med annat bränsle ska kontrollfristen vara sex år.

8 § Vid eldning för ett enskilt hushålls behov där eldstaden används i mindre omfattning eller finns i ett fritidshus, ska kontrollfristen vara sex år.

Ett fritidshus där någon är folkbokförd eller permanent boende ska inte betraktas som fritidshus enligt dessa föreskrifter.

Lokaleldstäder

9 § Vid eldning i lokaleldstäder med fasta bränslen ska kontrollfristen vara tre år.

Om lokaleldstaden används i mindre omfattning ska kontrollfristen vara sex år. Detsamma ska gälla för lokaleldstäder som finns i fritidshus.

Kontrollfristen ska också vara sex år för lokaleldstäder som

1. eldas uteslutande med gas, eller
2. eldas med pellets i anläggning som är helautomatisk och speciellt konstruerad för eldning med pellets.

Ett fritidshus där någon är folkbokförd eller permanent boende ska inte betraktas som fritidshus enligt dessa föreskrifter.

Imkanaler

10 § För imkanaler ska kontrollfristen vara två år.

Omfattning

11 § Brandskyddskontrollen ska omfatta de moment som krävs för att kunna bedöma den enskilda anläggningens säkerhet från brandskyddssynpunkt.

Hänsyn ska tas till hur brandskyddet påverkas av

1. sotbildning och beläggningar,
2. skador eller förändringar av det tekniska utförandet,
3. temperaturförhållanden,
4. tryckförhållanden och täthet, samt
5. drift och skötsel.

Eldningsapparater för gas och tillhörande gasledningar omfattas inte av brandskyddskontrollen.

Dokumentation

12 § Varje kontrolltillfälle ska dokumenteras. Av dokumentationen ska framgå vad som kontrollerats, vilka provningar som gjorts, resultat och datum för kontrollen. Ägaren, och i förekommande fall nyttjanderättshavaren, ska informeras om resultatet av brandskyddskontrollen.

Undantag i enskilda fall

13 § Efter ansökan från en fastighetsägare eller från en kommun får Myndigheten för samhällsskydd och beredskap förlänga kontrollfristen i ett enskilt fall om det finns synnerliga skäl.

Till ansökan ska bifogas yttrande från en sådan nämnd som avses i 3 kap. 11 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Behörighet

14 § Behörig att utföra brandskyddskontroll är den som avlagt examen som skorstensfejartekniker enligt 1 § förordningen (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor. Detsamma gäller den som enligt äldre bestämmelser avlagt teknikerexamen för skorstensfejare, genomgått kurs för skorstensfejarmästare eller har avlagt mästarexamen för skorstensfejare.

---

1. Denna författning träder i kraft den 1 januari 2015. Statens räddningsverks föreskrifter (SRVFS 2005:9) om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll ska samtidigt upphöra att gälla.
2. Kontrollfrister som är tre år enligt denna författning ska tillämpas senast från och med den 1 januari 2018. Dessförinnan får kontroll av anläggningar som omfattas av treårsfrist enligt denna författning genomföras med frist som är mellan tre år och fristen som gällde enligt de äldre reglerna.
3. Kontrollfrister som är sex år enligt denna författning ska tillämpas senast från och med den 1 januari 2021. Dessförinnan får kontroll av anläggningar som omfattas av sexårsfrist enligt denna författning genomföras med frist som är mellan sex år och fristen som gällde enligt de äldre reglerna.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

HELENA LINDBERG

Patrik Perbeck
(Avdelningen för risk- och sårbarhetsreducerande arbete)

MSBFS 2014:6

Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps allmänna råd om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Dessa allmänna råd kompletterar de regler som gäller för rengöring (sotning) enligt lagen (2003:778), och förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor samt enligt Myndigheten för samhällskydd och beredskaps föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll.

Termer och begrepp som används i lagen eller förordningen om skydd mot olyckor samt i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter om rengöring (sotning) och brandskyddskontroll har samma betydelse här.

Allmänna råd har en annan juridisk status än föreskrifter. Allmänna råd är inte tvingande. Deras funktion är att förtydliga innebörden i lag, förordning eller myndighetsföreskrifter och att ge generella rekommendationer om deras tillämpning.

Allmänna råd är markerade med grå bakgrund.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

CECILIA NYSTRÖM

Patrik Perbeck
(Avdelningen för risk- och sårbarhetsreducerande arbete)

Allmänt

Den rengöring (sotning) som ska utföras enligt 3 kap. 4 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor syftar till att förebygga brand. Som en vägledning för kommunernas arbete med att fastställa frister för sotningen har Myndigheten för samhällsskydd och beredskap tagit fram exempel på frister, vilka redovisas nedan.

Brandskyddskontrollen syftar till att upptäcka fel och brister i anläggningen för att förebygga skador på människor, egendom och miljö till följd av brand. Kontrollen innebär en prövning av den enskilda anläggningens funktion och egenskaper från brandskyddssynpunkt. I huvudsak kontrolleras att anläggningen överensstämmer med de krav som gällde när anläggningen togs i bruk.

För att kunna utforma och följa upp sotnings- och kontrollverksamheten bör kommunen, eller den som utför sotningen eller brandskyddskontrollen åt kommunen, ha uppgifter om de byggnader och andra anläggningar i kommunen där sotning och brandskyddskontroll ska göras. För varje byggnad eller annan anläggning bör det framgå hur ofta sotning och brandskyddskontroll ska utföras och när sådan genomförts. Det är också viktigt att förelägganden och förbud för varje byggnad eller annan anläggning framgår.

Den enskilde har det primära ansvaret för sitt eget brandskydd. Enligt 2 kap. 2 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor ska också ägare eller nyttjanderättshavare till byggnader och andra anläggningar vidta de åtgärder som behövs för att förebygga brand och för att hindra eller begränsa skador till följd av brand.

Fastighetsägare bör anmäla sådana förändringar som kan föranleda ändring av sotnings- eller kontrollfristerna för en anläggning. Anmälan bör göras direkt till den som utför sotning respektive brandskyddskontroll på kommunens uppdrag. Byte av bränsleslag är exempel på sådan åtgärd som bör anmälas.

Rengöring (sotning)

Sotningens omfattning

Vid sotning av eldstäder med tillhörande rökkanaler samt imkanaler från restauranger och storkök bör samtliga delar där sot eller andra brandfarliga beläggningar kan avsättas, rengöras i sådan omfattning att risken för uppkomst av brand och skadeverkningar vid en brand minimeras.

Om det i samband med sotning upptäcks brister i anläggningen som kan medföra risk för uppkomst av brand bör den som är ansvarig för sotningen underrätta fastighetsägaren eller nyttjanderättshavaren om detta.

Kompetenskrav

Som följer av 3 kap. 14 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor omfattas även den som utför sotning på kommunens uppdrag av kraven på kompetens.

De personer som utför sotning på kommunens uppdrag bör ha genomgått yrkesutbildning för skorstensfejare och skaffat sig tillräcklig erfarenhet genom yrkesverksamhet inom området.

Sotningsfrister

När kommunen fastställer sotningsfrister för olika typer av anläggningar bör fristernas längd prövas mot bakgrund av hur brandskyddet påverkas av

- sotbildning,
- bränsle,
- typ av anläggning,
- energibehov med hänsyn till klimatförhållanden, och
- bebyggelsestruktur.

Nedanstående exempel kan användas som vägledning för kommunens arbete med att fastställa sotningsfrister.

Värme-, varmvatten-, varmlufts- och ångpannor

Om pannan ingår i en värmecentral som står under kontinuerlig övervakning av en kvalificerad driftsledare kan sotning utföras med fristen tre år, oavsett vilket bränsleslag som används.

I övriga fall kan, om eldning sker med ***fasta bränslen***, sotning göras enligt följande.

Frist	**Tillämpningskriterier**
3-5 ggr/år	Avser konventionella pannor - Fristen 3 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen är ca +5 ºC eller högre. - Fristen 4 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen överstiger ca +1 ºC men understiger ca +5 ºC. - Fristen 5 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen är ca +1 ºC eller lägre.
2-3 ggr/år	Avser pannor med keramisk inklädnad i förbränningskammaren eller motsvarande konstruktion för effektiv förbränning av bränslet och där pannan är ansluten till ackumulatortank eller motsvarande anordning. - Fristen 2 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen är ca +5 ºC eller högre.
1-2 ggr/år	Avser pannor där eldning sker med träpellets eller annat från sotbildningssynpunkt motsvarande bränsle och där eldningsapparaten är speciellt konstruerad för effektiv förbränning av bränslet. - Fristen 1 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen är ca +5 ºC eller högre.

Om eldning sker med *flytande bränslen* kan sotning göras enligt följande.

Frist	**Tillämpningskriterier**
3-5 ggr/år	Avser pannor där eldning sker med tung eldningsolja eller annat från sotbildningssynpunkt motsvarande bränsle. - Fristen 3 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen är ca +5 ºC eller högre. - Fristen 4 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen överstiger ca +1 ºC men understiger ca +5 ºC. - Fristen 5 ggr/år kan tillämpas när årsmedeltemperaturen i kommunen är ca +1 ºC eller lägre.
1 år	Avser pannor där eldning sker med lätt eldningsolja eller annat, från sotbildningssynpunkt, motsvarande bränsle och pannans märkeffekt överstiger 60 kW.
2 år	Avser pannor där eldning sker med lätt eldningsolja eller annat, från sotbildningssynpunkt, motsvarande bränsle och pannans märkeffekt uppgår till högst 60 kW.

Köksspisar, ugnar och andra jämförbara förbränningsanordningar för matlagning

Om eldning sker i större omfattning än för enskilt hushålls behov kan sotning göras enligt följande.

Frist	Tillämpningskriterier
6 ggr/år	Avser eldstäder där eldning sker med fasta bränslen, tung eldningsolja eller annat, från sotbildningssynpunkt, motsvarande bränsle.
1 år	Avser eldstäder där eldning sker med lätt eldningsolja eller annat, från sotbildningssynpunkt, motsvarande bränsle.

Om eldning sker för enskilt hushållsbehov kan sotningsfrister för lokaleldstäder tillämpas.

Lokaleldstäder

Om eldning sker i lokaleldstäder kan sotning göras enligt följande.

Frist	Tillämpningskriterier
1 år	Avser eldstäder som utgör den huvudsakliga källan för uppvärmning av det rum där eldstaden är uppställd eller för matlagning.
3 år	Avser eldstäder som eldas i mindre omfattning och som inte är den huvudsakliga källan för uppvärmning av det rum där eldstaden är uppställd eller för matlagning.
3 år	Eldstaden finns i ett fritidshus.

Imkanaler i restauranger eller andra storkök

Sotning kan ske tre gånger per år. I fråga om imkanaler i kök som endast används för uppvärmning av mat eller liknande verksamhet kan sotning ske en gång per år.

Övrigt

Kommunens föreskrifter om sotningsfrister kan i tillämpliga fall omfatta

- undantag från sotningen när ingen eldat mellan två sotningstillfällen,
- möjligheter att ändra sotningsfristen i enskilda fall av brandskyddsmässiga skäl, samt
- övergångsförfarandet vid införandet av nya föreskrifter om sotningsfrister.

Sotning på den egna fastigheten

Kommunen får efter ansökan medge att en fastighetsägare sotar eller låter någon annan sota på den egna fastigheten, om det kan ske på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt. Medgivandet kan återkallas om det vid brandskyddskontroll eller tillsyn skulle visa sig att sotningen inte skett på ett sådant sätt att anläggningen är säker från brandskyddssynpunkt.

Prövning av ansökan

Vid prövning av ansökan bör kommunen beakta förbränningsanordningens komplexitet, risksituationen, den enskildes kunskap samt de generella förutsättningarna för uppgiften. Prövning av ansökan bör omfatta förutsättningarna för att utföra sotning av anläggningen i dess helhet.

Den som ska utföra sotningen bör själv visa att nödvändiga kunskaper om sotning och brandskydd finns.

När en fastighetsägare ansöker om att själv få sota inom den fastighet där denne själv är bosatt bör kommunen ta hänsyn till att fastighetsägaren normalt har viss kunskap om anläggningens konstruktion och funktion, samt ett eget intresse av att sotningen sker på ett sätt som ger god brandsäkerhet.

Om en fastighetsägare ansöker om att låta någon annan sota bör kompetenskraven på utföraren inte skilja sig från vad som gäller för de personer som utför sotning på kommunens uppdrag.

Utformning av beslut

Beslut om medgivande bör innehålla uppgifter om

- fastighetsbeteckning,
- vilket sotningsobjekt som avses,
- tillämplig sotningsfrist,
- vem som har fått medgivande att utföra sotningen,
- hur utförda sotningar ska dokumenteras och kontrolleras,
- giltighetstid, och
- villkor för återkallande av medgivande.

Brandskyddskontroll

Kontrollfrister

6 §

Med eldning i mycket begränsad omfattning avses vanligen eldning vid enstaka tillfällen per år.

8 och 9 §

Eldstäder bör anses användas i mindre omfattning om de eldas i korta eldningscykler någon gång per vecka eller mindre. Sådan eldning övergår normalt inte 500 kg (ca en kubikmeter) normaltorkad ved per år.

Omfattning

11 §

Brandskyddskontrollen omfattar anläggningen i sin helhet och särskild uppmärksamhet bör i förekommande fall ägnas åt följande.

Sotbildning och beläggningar

Kontroll bör ske av sotbildning och beläggningars omfattning och egenskaper från brandskyddssynpunkt.

Kontrollen bör omfatta tillförseln av förbränningsluft till eldstadens förbränningskammare.

Skador eller förändringar av det tekniska utförandet

Kontroll bör ske med avseende på skador eller förändringar som kan medföra brandfara till följd av

- korrosion,
- temperaturförhållanden,
- slitage,
- klimatpåverkan.

Kontrollen bör omfatta tak med de tillträdes- och skyddsanordningar som krävs för utförande av sotning och brandskyddskontroll.

Kontrollen bör i förekommande fall omfatta pannrummets brandtekniska utförande.

Kontroll bör ske av funktionen hos anordningar för skydd mot tillbakabrand vid automatiserad eldning med fasta bränslen.

Kontroll bör ske av funktionen hos anordningar för flamövervakning vid automatisk eldning.

Temperaturförhållanden

Kontroll bör ske av att nödvändigt avstånd till brännbart material upprätthålls.

Kontroll bör göras av att anläggningen är lämpad för sitt ändamål med hänsyn till de temperaturförhållanden som förekommer under drift. Vid misstanke om felaktighet som inte kan konstateras på annat sätt än genom temperaturmätning bör sådan mätning ingå i kontrollen.

Tryckförhållanden och täthet

Anläggningen bör kontrolleras så att det, under drift, föreligger nödvändiga tryckförhållanden.

Vid misstanke om felaktighet som inte kan konstateras på annat sätt än genom tryckmätning, bör sådan mätning ingå i kontrollen. Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt tryckförhållanden i bland annat förbränningskammare, förekommande dragavbrott och anslutningar. Anläggningen bör kontrolleras så att dess täthet är sådan att brandfara inte föreligger.

Kontroll av tätheten bör i första hand ske okulärt. Vid misstanke om otäthet och då detta inte kan konstateras okulärt, bör tätheten kontrolleras genom röktrycksprovning eller läckagemätning.

Särskild uppmärksamhet bör ägnas åt anläggningar där det, under normala driftförhållanden, föreligger övertryck i förhållande till omgivande utrymmen.

Drift och skötsel

Brandskyddskontrollen bör omfatta rutinerna för anläggningens drift och skötsel. Eldningens intensitet och längd bör på förekommen anledning följas upp (gäller lokaleldstäder).

I de fall anläggningen, efter medgivande av kommunen, sotas av ägaren eller annan som denne anlitat, bör kontrollen innefatta att sotning utförts i tillräcklig omfattning.

12 §

Dokumentationen bör ha en sådan utformning att statistisk analys av resultatet från brandskyddskontrollen underlättas.

MSBFS
2014:6

Beställningsadress:
Norstedts Juridik AB/Fritzes, 106 47 Stockholm
Telefon 08-598 191 90, www.fritzes.se